

Starfsemi ríkis og sveitarfélags í Fjallabyggð haustið 2009

Grétar Þór Eypórsson
Ásta Arnbjörg Pétursdóttir
Martha Elena Laxdal

Inngangur

Ein helsta röksemdin fyrir sameiningum sveitarfélaga hefur verið sú að með þeim megi hagræða í rekstri og stjórnslu (Grétar Þór Eypórsson, 1998; Grétar Þór Eypórsson og Hjalti Jóhannesson, 2002). Haustið 2009 voru liðin þrjú ár frá því að sveitarfélagið Fjallabyggð varð til með sameiningu Siglufjarðar og Ólafsfjarðar. Grunnforsenda þeirrar sameiningar var tilkoma Héðinsfjarðarganganna og þeir hagræðingarmöguleikar sem sköpuðust með þeim. Að nokkru leyti var slíkt komið til framkvæmda þegar haustið 2009, jafnvel þótt göngin hafi þá ekki verið opin fyrir umferð. Áhrifa ganganna er því þegar farið að gæta í starfsemi hins sameinaða sveitarfélags. Svipuðu máli gegnir um þjónustu ríkisvaldsins. Þegar hefur verið hagrætt á ýmsum sviðum og má búast við frekari hagræðingu nú eftir opnun ganganna. Í þessum kafla er opinber stjórnslu og þjónusta í Fjallabyggð kortlögð eins og staðan var haustið 2009. Annars vegar verður fjallað um starfsemi sveitarfélagsins sjálfs og hins vegar starfsemi ríkisins innan sveitarfélagsins. Jafnframt verður gerður greinarmunur á stjórnsluþáttum og þjónustuþáttum. Byggt er á opinberum gögnum á borð við vefsíður og opinberar skrár en jafnframt var eftir þörfum leitað til viðkomandi stofnana varðandi frekari upplýsinga um umfang starfsemi.

Stjórnkerfi Fjallabyggðar

Stjórnkerfi Fjallabyggðar er dreift á milli Ólafsfjarðar og Siglufjarðar og eru skrifstofur í báðum bæjarkjörnum. Bæjarstjóri hafði aðsetur á Siglufirði og fasta viðveru á Ólafsfirði einu sinni í viku fram að opnun Héðinsfjarðarganga.¹ Skipta má stjórnkerfinu upp í pólitískt kerfi annars vegar og stjórnslu hins vegar. Innan pólitíska kerfisins eru pólitískt kjörnir fulltrúar Fjallabyggðar og í stjórnslunni eru starfsmenn sem vinna í umboði bæjarstjórnar.

Pólitískt kerfi Fjallabyggðar samanstendur af bæjarstjórn, bæjarráði og ellefu nefndum auk þess sem Fjallabyggð á fulltrúa í 3 sameiginlegum nefndum með öðrum sveitarfélögum. Bæjarstjórn er skipuð níu kjörnum fulltrúum og fer með æðsta vald í ákvörðunartöku þeirra verkefna sem sveitarfélagið annast. Bæjarráð er þriggja manna byggðarráð sveitarfélagsins. Bæjarráð hefur umsjón með stjórnslu sveitarfélagsins auk þess að fara með framkvæmda- og fjármálastjórn ásamt bæjarstjórn.

Nefndir Fjallabyggðar eru níu talsins. Að auki starfa undirkjörstjórnir í Ólafsfirði og á Siglufirði auk yfirkjörstjórnar Fjallabyggðar. Allar fastanefndir sveitarfélagsins eru skipaðar 5 fulltrúum, nema almannavarnanefnd sem hefur 9 fulltrúa. Hafa þær sér til fulltingis starfsmann úr stjórnslunni. Alls sitja því 49 fulltrúar í þessum nefndum fyrir sveitarfélagið.

Almannavarnarnefnd hefur það helsta hlutverk að gera viðbragðsáætlanir og samræma björgunaraðgerðir, hjálparstarf og viðbúnað þegar náttúruhamfarir hafa orðið eða eru yfirvofandi. Atvinnu- og ferðamálanefnd hefur umsjón með aðgerðum til eflingar atvinnulífs í Fjallabyggð, þ.m.t. eflingu ferðamannaíðnaðar. Helstu verkefni félagsmálanefndar eru á sviði félagsmála, forvarnarmála, jafnréttismála og málefna fatlaðra, aldraðra og innflytjenda.

¹ Hér er lýst stöðu mála eins og hún var haustið 2009.

GRÉTAR ÞÓR EYÞÓRSSON O.FL.

Frístundanefnd hefur yfirumsjón með frístundamálum á vegum sveitarfélagsins. Fræðslunefnd hefur yfirumsjón með öllum stigum skóla- og fræðslumála í sveitarfélaginu, þ.m.t. íslenskukennslu fyrir innflytjendur og dagvistun í heimahúsum. Hafnarstjórn hefur umsjón með hafnarþjónustu og rekstri Fjallabyggðahafna. Húsnæðisnefnd er fimm manna nefnd sem fer með málefni sem varða félagslegt leiguhúsnæði sveitarfélagsins. Skrifstofu- og fjármálastjóri er starfsmaður nefndarinnar. Menningarnefnd fer með málefni safna sveitarfélagsins og umsjón með menningarmálum. Skipulags- og umhverfisnefnd hefur vítt verkswið en helstu málefni hennar eru skipulagsmál, byggingamál, umhverfismál, umferðamál, gróður- og náttúruverndarmál, landbúnaðarmál, veitumál og búfjár- og gæludýrahald.

Fjallabyggð á jafnframt í samstarfi við önnur sveitarfélög í 3 nefndum. Barnaverndarnefnd ÚtEy er sameiginleg barnaverndarnefnd Fjallabyggðar og Dalvíkurbyggðar. Fjallabyggð á þrjá fulltrúa af fimm í nefndinni. Fjallabyggð á einnig einn fulltrúa af sex í heilbrigðisnefnd Samtaka sveitarfélaga á Norðurlandi vestra (SSNV). Nefndin starfar samkvæmt lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir og annast heilbrigðiseftirlit á Siglufirði (Heilbrigðiseftirlit Norðurlands vestra, 2009). Hins vegar annast heilbrigðisnefnd Norðurlands eystra heilbrigðiseftirlit á Ólafsfirði en í þeirri nefnd á Fjallabyggð ekki fulltrúa (Jón Hrói Finnson, 2009a). Alls eru í sameiginlegum nefndum 4 fulltrúar.

Alls eru því 9 bæjarfulltrúar og 53 fulltrúar í samstarfsnefndum og nefndum Fjallabyggðar. Í heild tilheyrja því 62 aðalfulltrúar hinu pólitíska kerfi Fjallabyggðar. Talsvert færri einstaklingar standa þó að baki þessum 62 sætum. Þannig sitja kjörnir fulltrúar yfirleitt í fleiri en einni nefnd.

Á skrifstofum Fjallabyggðar starfa 19 starfsmenn í 18 stöðugildum, auk 50% stöðugildis iðjuþjálfra sem starfar innan skólans en heyrir undir fræðslufulltrúa í skipuriti Fjallabyggðar (Jón Hrói Finnson, 2009b). Í yfirstjórn sveitarfélagsins eru tvær stöður, bæjarstjóri og þróunarstjóri. Í tæknideild eru fjórar stöður, garðyrkju- og umhverfisfulltrúi, skipulags- og byggingafulltrúi og tveir tæknifulltrúar. Í félagsþjónustu eru 2,5 stöðugildi; félagsmálastjóri, félagsráðgjafi og deildarstjóri við félagsþjónustu og málefni fatlaðra. Í íþrótt- og tómstundadeild er ein staða íþrótt- og tómstundafulltrúa. Í fræðslu- og menningardeild er 1,5 stöðugildi; staða fræðslu- og menningarfulltrúa og hálf staða iðjuþjálfra. Í fjármála- og stjórnsýsludeild eru sjö stöður; skrifstofu- og fjármálastjóri, aðalbókari, bókari, gjaldkeri/innheimtufulltrúi, ritari/skjalastjóri, þjónustufulltrúi og staða launafulltrúa. Undir markaðs- og atvinnumálum er hálf staða markaðs- og kynningarfulltrúa.

Hér hefur aðeins verið farið yfir umfang stjórnkerfisins en virkni þess sem slíks hins vegar lítill gaumur gefinn. Helstu hlutverk nefndanna hafa verið reifuð en virkni þeirra er þó mismikil eins og fram kemur af fundargerðum sveitarfélagsins. Allar nefndirnar eru til ráðgjafar fyrir bæjarstjórn en þó hafa sumar nefndirnar meira valdswið en aðrar og geta tekið fullnaðarákvarðanir í ákveðnum málum.

Þjónusta sveitarfélagsins

Til þjónustu sveitarfélagsins telst sú starfsemi sem sveitarfélagið stendur beint að, önnur en stjórnsýsla og stjórnkerfi, sem gerð hafa verið skil að ofan. Starfsstöðvar félagsþjónustunnar eru bæði á Siglufirði og í Ólafsfirði. Félagsmálanefnd fer með málefni hennar í umboði bæjarstjórnar. Stöðugildi árið 2009 voru **21,37**. Þetta eru félagsmálastjóri, félagsráðgjafi og hálf stöðugildi ráðgjafa/deildarstjóra við félagsþjónustu og málefni fatlaðra, starfsmenn heimaþjónustu og starfsmenn Skálarhlíðar. Verkefni félagsþjónustunnar í Fjallabyggð eru sambærileg þjónustu annarra sveitarfélaga, en þau felast einkum í félagslegri ráðgjöf, fjárhagsaðstoð, húsaleigubótum, félagslegu leiguhúsnæði, þjónustu við fólk með fötlun, félagslegri heimaþjónustu, dagþjónustu aldraðra, barnavernd og aðstoð við áfengissjúka ásamt

STARFSEMI RÍKIS OG SVEITARFÉLAGS Í FJALLABYGGÐ

vímuefnavörnum, auk þess sem hún sinnir forvarnarstarfsemi (Félagsþjónusta Fjallabyggðar, 2009).

Þjónusta við fatlaða. Þjónusta við fatlaða skiptist í liðveislu, dagþjónustu fyrir fullorðna og þjónustu við fötluð börn og fjölskyldur þeirra. Liðveislan felst í persónulegum stuðningi, við börn og fullorðna, og er henni ætlað að rjúfa félagslega einangrun og aðstoða við athafnir daglegs lífs, hvort sem er inni á heimilum eða í samfélaginu (Þjónusta fatlaðra í Fjallabyggð, 2009). Almenn er þjónusta við fatlaða tvíþætt; sveitarfélög sjá um liðveislu fatlaðra, ferliþjónustu og heimaþjónustu en önnur þjónusta er á vegum ríkisins. Hins vegar hafa ríkisstjórn Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga nýlega gert með sér samkomulag um að færa þjónustuna frá ríki til sveitarfélaga en enn hefur ekki verið gengið formlega frá þeim málum (Samband íslenskra sveitarfélaga, 2009). Fjallabyggð og Dalvíkurbyggð reka barnaverndarnefnd í sameiningu og skipta með sér þjónustu sérfræðinga sem tengist félags- og skólaþjónustu við utanverðan Eyjafjörð (Útey). Þjónusta við aldraða felst í heimaþjónustu, akstri og heimsendingarþjónustu.

Fræðslumál. Í árslok 2009 voru fræðslustofnanir Fjallabyggðar 6 talsins; 2 leikskólar, 2 grunnskólar og 2 tónlistarskólar, auk þess sem boðið er upp á fjarnám á framhaldsskólastigi í námsverum sem starfrækt eru bæði á Siglufirði og í Ólafsfirði (Fræðslumál í Fjallabyggð, 2009). Heildarfjöldi starfsmanna við þessar stofnanir var 96 manns í **83,1** stöðugildi, auk aðkeyptrar sérfræðiþjónustu. Á haustönn voru nemendur við Grunnskóla Siglufjarðar 168 talsins en 124 nemendur voru við Grunnskóla Ólafsfjarðar. Alls sinntu 32 starfsmenn í 28,3 stöðugildum kennslu og stjórnunarstörfum við Grunnskóla Siglufjarðar skólaárið 2009–2010. Við grunnskóla Ólafsfjarðar voru stöðugildi 25 en þar af hafði ekki tekist að manna 1,5 stöðugildi veturinn 2009–2010. Stöðugildum hefur fækkað um 5,3 á Siglufirði en fjölgað um 3,2 í Ólafsfirði frá árinu 2006 (Upplýsingaveita Sambands íslenskra sveitarfélaga, 2009).

Fjallabyggð býður öllum 5 ára börnum upp á fría leikskóladvöl. Við leikskólann Leikskála á Siglufirði voru starfræktar 3 deildir. Skólaárið 2009-2010 var samtals 51 barn í námi. Þess má geta að árið 2008 voru 44 börn við skólann og árið 2006 voru þau 50 (Upplýsingaveita Sambands íslenskra sveitarfélaga, 2009). Fjöldi leikskólabarna á Siglufirði hefur því svo til staðið í stað síðustu 3 ár. Heildarfjöldi stöðugilda við leikskólann er 12,1. Auk leikskólastjóra og aðstoðarleikskólastjóra starfa við leikskólann 2 deildarstjórar, 1 aðstoðarleikskólakennari, 5 leiðbeinendur og 2 aðrir starfsmenn. Við leikskólann Leikhóla í Ólafsfirði voru starfræktar tvær deildir. Skólaárið 2009–2010 voru samtals 34 börn í námi við skólann. Til samanburðar voru 50 börn í námi við skólann árið 2006 og hefur þeim því fækkað talsvert. Heildarfjöldi stöðugilda er 11. Auk leikskólastjóra starfa við leikskólann 2 deildarstjórar, 4 leiðbeinendur, 1 sérkennari og 1 matráður, auk 2 starfsmanna sem sinna afleysingum. Enginn aðstoðarleikskólastjóri er við leikskólann. Við Tónlistarskóla Siglufjarðar starfar einn skólastjóri. Auk hans starfa 3 tónlistarkennarar við skólann og heildarfjöldi stöðugilda er 3,5. Auk skólastjóra Tónskóla Ólafsfjarðar starfa 5 tónlistarkennarar við skólann og heildarfjöldi stöðugilda er 3,5. Heildarfjöldi nemenda skólaárið 2009-2010 var 86; 65 nemendur í hljóðfæranámi og 21 nemandi í forskóla.

Fræðslunefnd sveitarfélagsins hefur lagt til að fræðslustofnunum verði fækkað í þrjár – grunnskóla, leikskóla og tónskóla. Formaður fræðslunefndar bendir á að nú þegar sé tveimur árgöngum samkennt á báðum stöðum og að á næstu árum muni börnum á leik- og grunnskólaaldri fækka enn frekar (Ríkisútvarpið, 2009). Því sjái sveitarfélagið fram á að innan fárra ára þyrfti að óbreyttu að samkenna þremur árgöngum. Með sameiningu skóla verði nemendum því búið betra skólasamfélag. Fræðslunefndin leggur auk þessa til að skólahúsnaði á Ólafsfirði og Siglufirði verði sameinað þannig að strax eftir opnun Héðinsfjarðarganganna

GRÉTAR ÞÓR EYÞÓRSSON O.FL.

haustið 2010 verði hægt að sameina kennslu eldri skólastiga (8.-10. bekk) í skólahúsinu við Hlíðarveg á Siglufirði. Haustið 2012 væri þá hægt að sameina kennslu á yngri skólastigum í skólahúsinu við Tjarnarstíg í Ólafsfirði. Í fréttabréfi Fjallabyggðar (2009) kemur fram að fyrirhugaðar skipulagsbreytingar muni leiða til fækkunar stjórnenda en hafi að öðru leyti ekki hrif á fjölda kennslustöðugilda. Ljóst er þó að í farvatninu er hagræðing og fækkun starfa á sviði fræðslumála, hver svo sem íbúaþróun verður.

Æskulyðs- og íþróttamál. Sveitarfélagið rekur tvær félagsmiðstöðvar og tvær íþróttamiðstöðvar, auk skíða- og knattspyrnusvæða í Ólafsfirði. Á Siglufirði var umsjón þessara svæða boðin út árið 2008 og því starfa engir starfsmenn á vegum Fjallabyggðar lengur við þau. Rekstur er engu að síður í höndum sveitarfélagsins. Félagsmiðstöðin Æskó er starfrækt á Siglufirði og Félagsmiðstöðin Tunglið í Ólafsfirði og hefur íþrótta- og tómsfundafulltrúi Fjallabyggðar yfirumsjón með starfi þeirra. Báðar eru þær opnar nemendum í 8.-10. bekk, að jafnaði 3 kvöld í viku. Heildarfjöldi starfsmanna er 4 og skipta þeir með sér einu stöðugildi.

Íþróttamiðstöðvar Fjallabyggðar eru tvær og hefur íþrótta- og tómsfundafulltrúi yfirumsjón með þeim, en báðar hafa þær forstöðumenn. Þar starfa samtals 11 starfsmenn í 10,1 stöðugildi. Í Íþróttamiðstöðinni á Siglufirði er fjölnota íþróttasalur, tækjasalur, innisundlaug, heitur útipottur og ljósabekkir. Í Íþróttamiðstöð Ólafsfjarðar er vel búinn íþróttasalur í löglegri stærð, tækjasalur, 8x25 m útisundlaug, nuddpottur, heitur pottur, setlaug og gufubað. Við skíðasvæðið í Tindaöxl í Ólafsfirði starfa 2 starfsmenn í 1,5 stöðugildum. Um jól og páska eru ráðnir viðbótarstarfsmenn á tímakaupi. Á skíðasvæðinu er ein 650m lyfta og venjulega eru 3 brekkur troðnar, ein 600m og tvær 350m langar. Einn troðari er á svæðinu og aðgangur að öðrum á álagstímum. Brettaaðstaða er fyrir hendi og geta brettaáhugamenn nýtt sér hryggi á svæðinu auk þess sem þeir hafa hönd í bagga við að útbúa stökkpalla. Rekstur skíðasvæðisins í Skarðsdal á Siglufirði er í höndum verktaka samkvæmt þjónustusamningi við sveitarfélagið. Þrjár skíðalyftur eru á svæðinu. Aðstaða fyrir skíðagöngu er við Íþróttamiðstöðina að Hóli. Tvö knattspyrnufélög eru í Fjallabyggð, Knattspyrnufélagið Leiftur í Ólafsfirði og Knattspyrnufélag Siglufjarðar (KS). Ráðið er í eitt 100% sumarstarf á vegum sveitarfélagsins við knattspyrnuvöllinn í Ólafsfirði. Félögin eru með sameiginlegt lið í 2. deild meistaraflokks karla.

Meningarmál. Tvö bókasöfn eru í Fjallabyggð, Bókasafn Siglufjarðar og Bókasafn Ólafsfjarðar. Í tengslum við bókasafnið á Siglufirði er rekið héraðsskjalasafn, sem framvegis mun þjóna Fjallabyggð allri. Á miðju ári 2008 voru 2 starfsmenn í 1 stöðugildi við störf hjá Bókasafni Ólafsfjarðar; forstöðumaður í 50% starfi og starfsmaður í afgreiðslu í sama starfshlutfalli. Á bókasafni Siglufjarðar starfa tveir starfsmenn; forstöðumaður og afgreiðslumaður í samtals 1,5 stöðugildi. Forstöðumaðurinn sinnir skjalavörslu hjá Héraðsskjalasafni Siglufjarðar og hefur umsjón með listaverkasafni sveitarfélagsins samhliða störfum á bókasafninu. Fyrirhugað hefur verið að eftir opnun Héðinsfjarðarganga verði bókasöfnin sameinuð en starfsstöðvar verði áfram á báðum stöðum. Sveitarfélagið rekur einnig Náttúrugripasafn Ólafsfjarðar, sem er fyrst og fremst fuglasafn og þykir mjög gott sem slíkt. Þar er einnig að finna m.a. eggjasafn, plöntusafn og ísbjörn sem skotinn var á Grímseyjarsundi. Safnið er opið á sumrin frá þriðjudegi til föstudags frá kl. 14-17 en hópar geta samið um opnun utan þess tíma (Náttúrugripasafn Ólafsfjarðar, 2009). Sumarið 2009 var 1 starfsmaður í um 45% stöðu í 3 mánuði og er því um að ræða 0,1 stöðugildi á ársgrundvelli. Því eru samtals 3 stöðugildi við menningarmál í Fjallabyggð.

Aðrar stofnanir Fjallabyggðar. Aðrar stofnanir Fjallabyggðar eru tvær þjónustumiðstöðvar (áhalдахú) og tvær slökkvistöðvar, auk tveggja hafnarskrifstofa. Fjallabyggð rekur þjónustumiðstöðvar sínar í tvennu lagi sem sérstakar rekstrareiningar. Nokkur munur er á starfsemi þjónustumiðstöðvanna tveggja, en það er þeim sameiginlegt að hafa umsjón með rekstri vatnsveitu og fráveitu, minniháttar viðhaldi og þrifum á gatnakerfi, snjómokstri,

STARFSEMI RÍKIS OG SVEITARFÉLAGS Í FJALLABYGGÐ

umferðarmerkingum, minniháttar viðhaldi fasteigna og snyrtingu opinna svæða. Í áhaldahúsinu á Siglufirði starfa nú 8 starfsmenn að meðtöldum verkstjóra sem fer með stjórnun og úthlutun verkefna og hefur að auki umsjón með flugvelli. Einn smiður er í starfsmannahópnum og sinnir hann aðallega viðhaldi fasteigna bæjarins. Meðal verkefna áhaldahússins á Siglufirði eru snjómokstur fyrir eldri borgara, viðhald grunnskóla, leikskóla og hafnarmannvirkja, skólaakstur fyrir grunnskólann og akstur með matarbakka fyrir aldraða, auk undirbúningsvinnu og frágangs ýmissa viðburða á hátíðum sem haldnar eru á Siglufirði. Í áhaldahúsinu í Ólafsfirði starfa 3 starfsmenn að meðtöldum verkstjóra en voru 4 fram til áramóta 2009-2010. Hjá áhaldahúsinu starfar einn smiður, sem sinnir viðhaldsverkefnum en gengur einnig í öll önnur störf. Verkefnin eru fábreyttari en á Siglufirði og ná ekki til öldrunarþjónustunnar og fræðslumála. Í skýrslu sem Stjórnsýsluráðgjöf (2009) vann fyrir bæjarstjórn Fjallabyggðar kemur fram að umfang þjónustumiðstöðvanna hefur minnkað undanfarin ár samfara fækkun verkefna. Lagt er til að áhaldahúsin haldi sér á báðum stöðum en verði sameinuð bæði rekstrar- og stjórnunarlega. Starfsmönnum verði fækkað í 4 á hvorum stað undir stjórn eins bæjarverkstjóra.

Tvær hafnir eru í Fjallabyggð; Ólafsfjarðarhöfn og Siglufjarðarhöfn, og eru báðar reknar af Hafnarsjóði Fjallabyggðar. Siglufjarðarhöfn telst til stórskipahafna en Ólafsfjarðarhöfn til meðalstórra hafna. Fram til ársins 2007 var Ólafsfjarðarhöfn aðili að Hafnasamlagi Eyjafjarðar en gekk inn í Hafnarsjód Fjallabyggðar þegar Hafnasamlagið var lagt niður. Hafnarverðir eru þrjú talsins auk yfirhafnarvarðar og bæjarstjóra Fjallabyggðar sem gegnir embætti hafnarstjóra. Yfirhafnarvörður á Siglufirði fer með daglega stjórn hafnanna.

Tafla 1. Fjöldi stöðugilda hjá sveitarfélaginu Fjallabyggð í október 2009.

Starfsemi	Stöðugildi
Stjórnsýsla	13,5
Félagsþjónusta	21,37
Fræðslumál	83,14
Íþrótt- og tómstundamál	13,62
Menningarmál	2,95
Aðrar stofnanir	17,55
Alls	152,13

Slökkvilið Fjallabyggðar er rekið sem ein stjórnunareining, þótt í raun sé um að ræða tvö sjálfstæð útkallslíð. Tvær slökkvistöðvar eru í Fjallabyggð; Slökkvistöðin á Siglufirði og Slökkvistöðin í Ólafsfirði. Slökkviliðsstjórinn er staðsettur á Siglufirði en varðstjóri og aðstoðarslökkviliðsstjóri eru staðsettir í Ólafsfirði. Einungis slökkviliðsstjórnarnir eru í föstu hlutastarfi og stöðugildin eru 1,2. Á Siglufirði eru jafnframt 20 skráðir slökkviliðsmenn en á Ólafsfirði eru þeir 15. Þeir eru ekki fastir starfsmenn og því ekki taldir með í samantekt stöðugilda. Í Ólafsfirði eru 2 dælubílar með tilheyrandi búnaði en á Siglufirði eru 2 dælubílar, körfubíll og tækjabíll. Á báðum stöðvum er til björgunarbúnaður en á Siglufirði er að auki til mengunarbúnaður til að hreinsa upp spilliefni. Vegna Héðinsfjarðarganga keypti Fjallabyggð nýjan slökkvibíl, sem smíðað var í Ólafsfirði, en vegna ganganna þarf liðið að fá aukinn búnað til að geta ráðið við það sem úrskaiðis getur farið í göngum (bruna, mengunarslys og bílslys). Strákagöng og Múlagöng eru einnig á svæði Slökkviliðs Fjallabyggðar en þar hafa ekki orðið stór slys hingað til.

Heildarfjöldi fastráðinna starfsmanna sveitarfélagsins Fjallabyggðar er **174** manns, auk nefndarfólks og lausráðinna starfsmanna (t.d. í liðveislu við fatlaða og við slökkvilið). Samtals

GRÉTAR ÞÓR EYÞÓRSSON O.FL.

eru starfsmenn Fjallabyggðar 254 í 152,1 stöðugildi fastráðinna starfsmanna. Yfirlit um skiptingu starfa milli einstakra flokka starfsemi má sjá í töflu 1.

Að lokum er fjöldi stöðugilda hjá sveitarfélaginu dreginn saman í töflu sem byggir á upplýsingum sem settar hafa verið fram í þessum kafla.

Samkvæmt upplýsingum frá Jóni Hróa Finnssyni, fyrrverandi þróunarstjóra Fjallabyggðar, voru 40 einstaklingar í hlutastarfi hjá sveitarfélaginu haustið 2009. Nákvæmar tölur um samanlögð stöðugildi tímaráðinna eru ekki fyrir hendi, en heildarlaun fyrir tímavinnu í október 2009 voru um 4,6 milljónir. Þar af voru nefndarlaun 1 milljón. Út frá þeim tölum má áætla að heildarfjöldi tímaráðinna stöðugilda sé 13-15, sé miðað við verkamannalaun. Segja má því með þokkalegri vissu að heildarfjöldi stöðugilda hjá sveitarfélaginu sé um 165.

Ríkisvaldið í Fjallabyggð

Í Fjallabyggð er margvísleg starfsemi á vegum ríkisins eða fyrirtækja í eigu þess. Þannig eru lögreglustöðvar, kirkjur og heilbrigðisstofnanir í báðum bæjarkjörnum og á Siglufirði eru Skattstofa Norðurlands vestra, Vinnueftirlit ríkisins, RARIK og Sýslumaðurinn á Siglufirði. Alls starfa 136 manns á vegum ríkisins í 98,3 stöðugildum í Fjallabyggð.

Heilbrigðismál. Í Fjallabyggð eru starfræktar 2 heilbrigðisstofnanir sem tilheyra báðar heilbrigðisumdæmi Norðurlands. Þetta eru Heilbrigðisstofnun Siglufjarðar og Heilsugæsla Ólafsfjarðar. Frá og með 1. janúar 2010 hafa þessar tvær stofnanir verið sameinaðar í *Heilbrigðisstofnun Fjallabyggðar*. Haustið 2009 störfuðu 67 manns við Heilbrigðisstofnun Siglufjarðar í 48,3 stöðugildum, en stöðugildum hefur farið fækkandi frá árinu 2006. Starfsemin skiptist í heilsugæsluvið, hjúkrunarvið og sjúkra- og bráðasvið. Heilsugæsluvið fer með ungbarna- og mæðravernd, heimahjúkrun og skólaheilsugæslu. Á hjúkrunar-, sjúkra- og bráðasviði eru að jafnaði 16-18 rúm fyrir hjúkrunarsjúklinga á annarri hæð hússins og á þriðju hæð dvelja að jafnaði 11-12 vistmenn. Ein ljósmóðir er á staðnum, einn heilsugæslulæknir, einn framkvæmdastjóri lækninga, einn skólahjúkrunarfræðingur og einn deildarstjóri hjúkrunarsviðs, auk annarra hjúkrunarfræðinga og sjúkraliða. Aðstaða er til að sinna minni háttar rannsóknum og til staðar er fullbúin skurðstofa, sem þó hefur ekki verið í notkun undanfarin ár. Sé um alvarlegri veikindi að ræða, eða meiriháttar rannsóknir, er sjúklingum vísað annað hvort á Sjúkrahúsið á Akureyri eða til Reykjavíkur.

Dvalar- og hjúkrunarheimilið Hornbrekka í Ólafsfirði er sjálfseignarstofnun sem rekin er að hluta til af sveitarfélaginu ásamt daggjöldum frá ríkinu. Starfsemin skiptist í hjúkrunardeild (20 rými), dvalardeild (11 rými) og dagvist (6 rými). Haustið 2009 störfuðu 38 manns í 21,8 stöðugildi við stofnunina. Heilsugæslan er rekin á framlögum frá ríki. Þar er öll almenn heilsugæsla, móttaka lækni og hjúkrunarfræðings, heimahjúkrun, ungbarnavernd, mæðravernd og skólahjúkrun. Starfsmenn heilsugæslunnar eru 9 og fylla 4,9 stöðugildi. Auk þess starfa 5 sjúkraflutningamenn hjá heilsugæslunni í aukastarfi og sinna útköllum þegar á þarf að halda.

Löggæsla. Þann 1. janúar 2007 tók sýslumaðurinn á Akureyri við lögreglustjórn í umdæmi sýslumannsins í Fjallabyggð og heyrir því lögregla á Siglufirði og í Ólafsfirði undir lögreglustjórn á Akureyri (Ríkislögreglustjórnin, 2008). Í Ólafsfirði eru 2 lögreglumenn í fullu starfi og starfa með lögreglunni á Dalvík, þar sem einnig eru 2 lögreglumenn. Að auki er einn héraðslögreglumaður tiltækur á álagstímum. Á Siglufirði starfa 2 lögreglumenn í fullu starfi og einn lögreglumaður í 25% starfi. Að auki eru 2 héraðslögreglumenn tiltækir á álagstímum og við afleysingar. Til stendur að Dalvík, Ólafsfjörður og Siglufjörður sameinist í eitt varðsvæði nú eftir opnun Héðinsfjarðarganganna og hugsanlega mun fækka um einn starfsmann vegna niðurskurðar á fjárlögum ríkisins.

STARFSEMI RÍKIS OG SVEITARFÉLAGS Í FJALLABYGGÐ

Kirkjur. Tvær kirkjur eru starfræktar á vegum Þjóðkirkjunnar í Fjallabyggð. Haustið 2009 voru þrjú launaðir starfsmenn við Ólafsfjarðarkirkju í 2,4 stöðugildum. Sóknarprestur og kirkjuvörður eru í 100% starfi hvor og organisti er í 40% starfshlutfalli. Í Siglufjarðarkirkju starfar sóknarprestur, einn kirkjuvörður og annar til vara, og umsjónarmaður kirkjugarða. 2 konur sjá um barnastarfið og einn starfsmaður er í starfi organista. Ekki eru upplýsingar um samanlagðan fjölda stöðugilda en miðað við upplýsingar um Ólafsfjarðarkirkju má gera ráð fyrir u.þ.b. þremur stöðugildum við Siglufjarðarkirkju.

Framhaldsskóli. Nýr framhaldsskóli tók til starfa í Ólafsfirði haustið 2010. Vonir standa til þess að með framhaldsskólanum muni nemendur sækja nám í heimabyggð í stað þess að flytja í önnur bæjarfélög. Því fylgir mikil hagræðing fyrir fjölskyldur menntaskólanema að þurfa ekki að senda unglingana um langan veg til að afla sér menntunar.

Tafla 2. Fjöldi stöðugilda á vegum ríkisins í Fjallabyggð árið 2009.

Starfsemi	Stöðugildi
Heilbrigðismál	70,1
Heilbrigðisstofnun	48,3
Hornbrekka	21,8
Löggæsla	4
Skattstofa	7,5
Sýslumaður	6
RARIK	6
Siglufjarðarkirkja	2,3
Ólafsfjarðarkirkja	2,4
Alls	98,3

Aðrar stofnanir. Skattstofa Norðurlands vestra er staðsett á Siglufirði og er heildarfjöldi starfsmanna 8, þar af er einn starfsmaður í hálfu starfi. Stöðugildi embættisins á Siglufirði eru 7,5. Skrifstofa Sýslumannsins á Siglufirði er staðsett á Siglufirði en útibú er frá embættinu í Ólafsfirði og er sýslumaður til viðtals þar á þriðjudögum. Verkefni embættisins eru m.a. útgáfa vegabréfa og ökuskírteina, umboð almannatrygginga, innheimta opinberra gjalda, ýmis skráningarleyfi og skírteini, útgáfa sakavottorða, lögskráning sjómanna, tækifærisleyfi og tímabundin vínveitingaleyfi. Haustið 2009 störfuðu 7 manns hjá embættinu í 6 stöðugildum. Rafmagnsveitur ríkisins (RARIK) sjá um hitaveitu og raforkusölu á Siglufirði ásamt raforkusölu í Ólafsfirði. Norðurorka keypti hitaveituna á Ólafsfirði og tók yfir reksturinn frá og með 1. janúar 2006. Heildarfjöldi starfsmanna Rarik á Siglufirði er 6 manns í jafnmörgum stöðugildum.

Í töflu 2 er umfang starfsemi ríkisins í Fjallabyggð tekið saman. Heilbrigðismálin eru langveigamesti þátturinn í starfseminni með alls um 70 stöðugildi af rúmum 98.

Lokaorð

Hér hefur verið veitt yfirlit um umfang og eðli opinberrar starfsemi í Fjallabyggð. Þetta yfirlit veitir nauðsynlegar grunnupplýsingar til þess að á seinni stigum verði hægt að skoða áhrif Héðinsfjarðarganga á opinbera starfsemi í Fjallabyggð. Margvísleg hagræðing hefur þegar átt sér stað á sveitarstjórnarstiginu í tengslum við sameiningu sveitarfélagana og enn frekari hagræðing er fyrirhuguð á þeim vettvangi. Með sama hætti er líklegt að ríkisvaldið dragi saman starfsemi sína nú eftir opnun ganganna. Tíminn mun hins vegar leiða í ljós að hversu miklu

GRÉTAR ÞÓR EYÞÓRSSON O.FL.

leyti hagræðingin skilar sér í ódýrari þjónustu og að hversu miklu leyti hún skilar sér í meiri þjónustu fyrir sama verð.

Hér hefur komið fram að hlutur hinna opinberu aðila í atvinnulífinu í Fjallabyggð er mikill. Hjá sveitarfélaginu eru 152 stöðugildi og hjá ríkisvaldinu ríflega 98 stöðugildi – alls rétt um 250 stöðugildi. Aukinheldur eru til um 80 störf eða hlutverk sem tengjast hinu pólitíska kerfi – ekki full störf, en launuð að einhverju leyti og eru því hluti af tekjum viðkomandi einstaklinga. Íbúar Fjallabyggðar eiga því mikið undir opinberri starfsemi og því kann öll hagræðing með tilkomu Héðinsfjarðarganga og sameiningu sveitarfélagsins að hafa áhrif á afkomu fólks.

Heimildir

Félagsþjónusta Fjallabyggðar. Sótt 18/09/2009 af <http://fjallabyggd.is/is/page/felagsthjonusta>.
http://www.fjallabyggd.is/skrar/.pdf/fb_rekstur_b_kasafna_valkostagr_v8_opinb.pdf.

Fjallabyggð: úttekt á rekstri þjónustumiðstöðva. (Stjórnsýsluráðgjöf, 2009).

Fréttabréf Fjallabyggðar. Sótt 18/12/2009 af
http://www.fjallabyggd.is/skrar/.pdf/frettabref_desi_2009_skjal.pdf.

Fræðslumál í Fjallabyggð. Sótt 19/09/2009 af <http://fjallabyggd.is/is/page/fraedsla>.

Heilbrigðiseftirlit Norðurlands vestra. www.hnv.is.

Jarðgöng og vegagerð á norðanverðum Tröllaskaga. Mat á umhverfisábrifum. Verkefni unnið fyrir Vegagerðina, 2001. Hjalti Jóhannesson, Grétar Þór Eyþórsson og Kjartan Ólafsson. Akureyri: Rannsóknastofnun Háskólans á Akureyri.

Jón Hrói Finnsson. 2009a. Tölvupóstur dags. 17. nóvember 2009.

Jón Hrói Finnsson. 2009b. Tölvupóstur dags. 25. nóvember 2009.

Lögregluvefurinn. www.logreglan.is.

Náttúrugripasafn Ólafsfjarðar. 2009. Sótt 19/11/2009 af
http://fjallabyggd.is/is/information/natturugripasafn_olafsfjardar/.

Ríkisútvarpið, ruv.is. Sótt 21/12/2009 af
<http://dagskra.ruv.is/akureyri/4514013/2009/12/16/8/>.

Ríkislögreglustjórinn. Ársskýrsla 2008. Resktur og starfsemi. Ríkislögreglustjóri. Reykjavík.

Samband Íslenskra Sveitarfélaga. www.samband.is.

Samband íslenskra sveitarfélaga, fréttir 13.3.2009. Sótt 30/11/2009 af
<http://www.samband.is/rekstrar-og-utgafusvid/rekstrar-og-utgafusvid/frettir/nr/1519/>.

Sigluþjónkirkja. www.sigluþjónkirkja.is.

Sýslumaðurinn. Vefur sýslumanna. www.syslumenn.is.

Upplýsingaveita Sambands íslenskra sveitarfélaga. www.samband.is. *Upplýsingaveita: Stöðugildi í grunnskólum.* sótt 12/10/2009 af <http://upplýsingaveita.samband.is/dialog/Saveshow.asp>.

Vefsetrið leikskolinn.is www.leikskolinn.is.

Vefsíða Fjallabyggðar www.fjallabyggd.is.

Þjónusta fatlaðra í Fjallabyggð. http://fjallabyggd.is/is/page/thjonusta_fatladr.